

Research voor Beleid
onderdeel van Panteia

Evalueren van beleid

Research voor Beleid (Panteia Groep)

Auteur: Christel Scholten

Datum: 14 april 2008

Research voor Beleid

- Sociaal wetenschappelijk beleidsonderzoek
- Zorg en Welzijn, Arbeidsmarkt, Sociale Zekerheid en Onderwijs
- Onderdeel Panteia (EIM, NEA, IOO, Stratus, IPM)
- > 25 jaar, pionier
- VBTB, Rekenkamers, wetgeving

Doel vanochtend: Hoe evalueer je beleid?

- Typen evaluatie
- (Quasi) experimenteel
- Realistic Evaluation (Pawson)
- Best of both worlds
- Tips bij evalueren
- BTW case

Typen evaluatie

Voor

- ex-ante evaluatie**
- impact assessment**
- explorative onderzoek**
- scenario studies**
- behoeftenpeiling**

Tijdens

- monitoring**
- proces evaluatie**
- tussentijdse evaluatie**

Achteraf

- ex-post evaluation (efficiency and effectiviteit)**
- kosten-baten analyse**
- best practices**

Ex ante

Verwachte kosten/baten van
beleidsalternatieven

- Minstens 2 beleidsalternatieven
- Op systematische wijze vergelijken van verwachte kosten en effecten van alternatieven om tot gefundeerde keuze van 1 van de alternatieven te komen
- Milieu Effect Rapportage

Ex post

- Heeft betrekking op uitgevoerd beleid
- Betreft vaak beleidseffectiviteit
 - Meest bediscussieerde vorm
 - Moeilijkste evaluatie (multicausaal/dynamische beleidsomgeving)

(Quasi) experimenteel onderzoek

Mate van effect van bepaalde maatregel in kaart brengen

- Counterfactual: wat als maatregel niet was genomen
- Kwantitatief
- Verdeling doelgroep beleid aselekt over 2 groepen: controle - en experiment – groep
- Double blind
- Verschil is effect van beleid
- Meten voor en na invoering beleid
- Gedurende experiment condities gelijk houden

Quasi

- Niet voldaan aan Gouden standaard (double blind)
- Counterfactual achteraf construeren (historische tijdreeks, grotendeels gelijkende groepen vergelijken, bv. de subsidie scholen allochtone leerlingen 70% grens)

Problemen (Quasi)experimenteel

- Moeilijk aan vereisten design te voldoen
 - niet goed mogelijk effecten van beleid vast te stellen:
 - ontbreken nulmeting, nulmeting onmogelijk want beleid is bevestiging bestaande praktijk (wetgeving)
 - selectiviteit deelnemers groep (gemotiveerden, uitval)
 - controlegroep –waar beleid geen betrekking op heeft-is moeilijk te vinden

Realistic Evaluation (Pawson)

Kritiek (Q) Experimenteel: het geeft uitkomsten maar verklaart niet (input-output en black box)

- Focus op interne validiteit (constructie en onderhoud experiment en controlegroep)
- Zegt niets over externe validiteit (verschillende oz beleid verschillende conclusies)
- Als context niet wordt betrokken is geen generaliseerbaarheid mogelijk (dankzij of ondanks)

Vervolg Pawson

Pawson: stelt vanuit de *beleidstheorie* de vraag onder welke omstandigheid voor wie het beleid zou kunnen werken.

Beleidstheorie: relatie tussen de inzet van middelen en beoogde doelstellingen

Context, werkende mechanismen, outcome

Vervolg Pawson

Effectiviteit van een maatregel door context bepaald en verklaard:

Wordt de maatregel uitgevoerd?

Werkt de maatregel als beoogd?

Waar wel, waar niet? waarom?

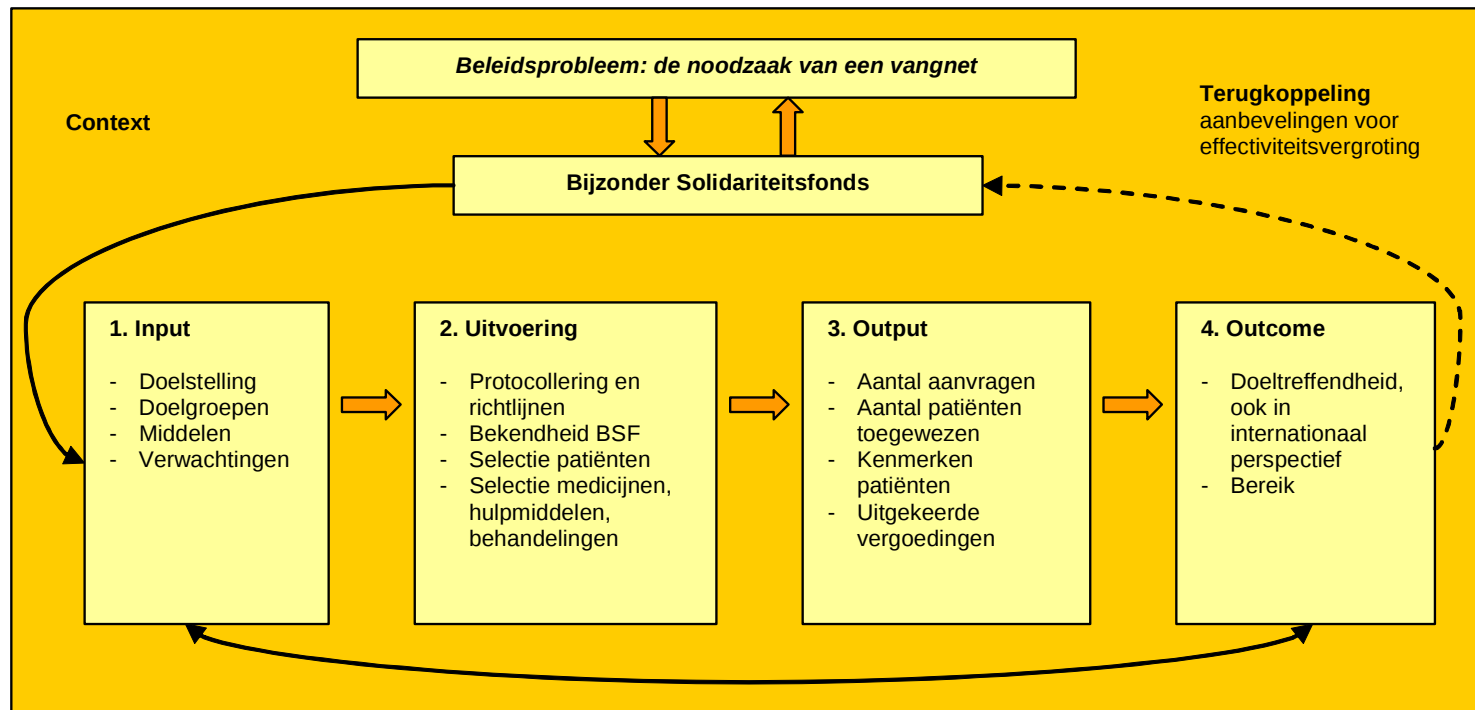
Zijn er mechanismen die de maatregel blokkeren of anders doen werken dan vooraf bedacht?

Wat is het effect van de maatregel?

Pawson: beleidstheorie en toetsing aan praktijk

Best of both worlds

- Methodenstrijd kwantitatief – kwalitatief achter ons laten. Goede evaluatie is beiden
- Effecten en verklaringen zijn nodig
- Start met beleidsreconstructie; wat is het beleid? (doelen, instrumenten, causaliteit)
- Baseer daar evaluatiekader op
- Betrek verschillende bronnen
- Vergeet de counterfactual niet
- Beleidsmakers; stel open voor leren/spiegelen

EU experiment: verlagen BTW arbeidsintensieve diensten stimuleren werkgelegenheid voor laaggeschoolde arbeid

- Beleidstheorie: door verlaging BTW daalt consumentenprijs, waardoor de vraag naar en daarmee werkgelegenheid kappers stijgt
- Probleem: meten effecten van verlaagde BTW op werkgelegenheid en intermediaire factoren als prijsverlaging en stijging consumentenvraag

Opzet

- CBS werkgelegenheidscijfers, langjarige trend werkgelegenheid kappers vaststellen. Doortrekken voor periode exp kapper is counterfactual
- Indicatie voor werking maatregel is wanneer feitelijke werkgelegenheid groter is dan trend
- Om causaliteit met maatregel vast te stellen (inzicht in mechanisme) is meer nodig (kale kop)
- Werking maatregel: Heeft verlaging BTW geleid tot verlaging consumentenprijzen? Prijzen kappers voor en na invoering maatregel, plus vraag naar diensten en werkgelegenheid
- Controlegroep: vergelijkbare groep ook trendanalyse werkgelegenheid uitgevoerd

Resultaten en conclusie

- In kappersbranche steeg werkgelegenheid kort, daarna terug op voorspelde trend
- Uit enquête kappers bleek dat BTW verlaging slechts beperkt aan klanten doorgegeven; theorie ging voor groot deel niet op
- In schoonmaakbranche volledig trendmatige ontwikkeling

Conclusie; niet plausibel dat maatregel beoogde effect heeft gehad nl. geleid tot verhoging werkgelegenheid

